

ש ל ח

אפס כי עז העם הישב בארץ. (י"ג כח)

הדגיש ביחוד את המלה „אפס“, כבאור הרמב"ן ז"ל, כי רשעת המרגלים היתה בזה שאמרו א פ ס , „שהוא מורה על דבר אפס ונמנע מן האדם, שאי אפשר בשום ענין כלשון האפס לנצח חסדו“. ע"כ ברמב"ן.

כי דבר ד' בזה ואת מצותו הפר וגו'. (ט"ו לא)

נחרץ משפטו של המגדף בכרת, על אשר בזה את דבר ד'. אנחנו הוזהרנו לכבד את ד' ואת דרכיו, לקדש ש"ש ברכים, ורשאים אנו אפילו לכזות את עצמנו למען כבוד שמים, כמאמרם ז"ל כמ"ר ויקרא, יחזקאל בן בוזי, בן ברכיה שמו, ונקרא בן בוזי, בן שמכזה את עצמו על כבודו של מקום א).

וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ד' וגו'. (ט"ו לט)

למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי וגו'. (ט"ו מ)

וארז"ל מנחות מ"ג ע"ב, ראייה מביאה לידי זכירה, וזכירה מביאה לידי עשי'. ע"י מצות ציצית בא האדם לידי זכירת כל מצות ד'. אבל הזכירה מועלת, רק אם למדו מקודם דיני המצות כולן, אבל אם מי שהוא לא למד כלל, מה תועיל לו הזכירה? ומשמע מכאן, שראשית כל על האדם ללמוד תורת ד' ולדעת כל המצות, ואז תועיל מצות ציצית לזכור את המצות ולעשות אותן.

ומצות ציצית דומה בענינה לרשימה, שאדם עושה בשעה שנוסע לקנות סחורה, והסוחר מעיין בה פעמים הרבה, עד שמחליט איזו סחורה

מ ע ש י ל מ ל ד

ז"ל, שלפעמים מזרו היצה"ר לרשעים גמורים מחללי שבתות, לעשות טובות לבריות. כדי שימשכו העם אחריהם וילמדו מדרכיהם. ולפעמים משתדל להחליש את מצותיו שיעשה אותם ברפיון ידים ושלא לשמה ובשביל כבוד, כדי שהפרקליט שיברא מן המצוה יהי פגום, וע"כ על האדם לשלם לו כגמולו, יאנח על עברותיו בשברון לב, וזה יועיל שגם המקטרג שנברא מן העברה יהי ג"כ פגום ובעל מום, וזהו מה שאמר דוהמע"ה (תהלים קי"ט), מאויבי תחכמני.

א) המאמר הזה הי' מרגלא בפומי' של הסבא קדישא זצ"ל, באספות הרבנים וראשי הישיבות, כשלמד דעת את ראשי הישיבות והרבנים, איך להתנהג בהנהגת החזקת הישיבות, שכדאי לבזות א"ע למען הגדיל ולכבד שם שמים.

לקנות. אבל כ"ז מועיל בעת שיודע ומכיר מיני הסחורה, אבל אם אינו מכיר מיני הסחורה, אפילו אם יביט ברשימה כל היום כולו לא ידע מה לקנות ב).

ק ר ח

ומדוע תתנשאו על קהל ד'. (ט"ז ג)

יש לך אדם שמקנא בחברו על אשרו וטובו, בשביל שעינו צרה בשל אחרים. ויש מקנא לטובתו, כלומר רוצה הוא שגם הוא יהי' מאושר בחיים. קרח ועדתו הביעו קנאתם למשה מפני צרות עין, והתורה פרסמם לגנאי בשביל זה „ומדוע תתנשאו על קהל ד'“, וכבר ש"י שם, „הרבה יותר מדאי לקחתם לעצמכם גדולה“. והנה קנאה כשהיא לעצמה היא אחת מהמדות המנוגות ביותר, שעל האדם להתרחק ממנה בתכלית הריחוק, וכמ"ש ורקב עצמות קנאה, אבל אם המדה הזאת מתבטאת באופן הזה של קרח ועדתו, עוד היא גרועה שבעתים, וכוא וראה מה עלתה להם.

חוקת

זאת התורה אדם כי ימות באהל וגו'. (י"ט יד)

ובחז"ל ברכות ס"ג ב', אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליהם. ובאמת תמוה, הלא כבר נאמר, וחי בהם ולא שימות בהם? ונבאר דברינו על פי משל, לסוחר גדול שהיו נוהרים אליו קונים, לא רק מעירו אלא גם מהעיירות הסמוכות. ולרגלי מסחרו הי' מרוד כל היום והלילה, לא הי' לו זמן אפילו ללכת לביהכנ"ס להתפלל בצבור. עברו שנים ושער לבן נראה בו בזקנו, כחותיו נתדלדלו, והתחיל להרגיש, כי הוא כבר מתקרב אל „התכלית“ וכי עליו יהי' לתת מהר דין וחשבון מפעליו, החליט להכין צידה לדרכו, ויעבור עליו מה. התחיל ללכת לבית הכנסת להתפלל בצבור, ואחר התפלה ללמוד שתי שעות בבית המדרש, לא ישגיח על הסוחרים והקונים, כי הבל המה ולא יועילו. בשוכו למסחרו מביהכנ"ס, אחרי שעשה שם שלש שעות, שאלתהו

מ ע ש י ל מ ל ד

ב) והי' מפרש ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' והייתם קדושים לא, שלכאורה איך זה אפשר להזהיר את האדם שסר אחרי מינות וע"י, שיהי' קדוש? דיו אם לא יסור אחרי ההבל, אלא ש"מ שהתביעה להתקדש בכל יכלתו היא לכל אחד ואחד, ואפילו מי שצריכים להזהירו על מינות, דורש ד' ממנו שיהי' קדוש.